

GENTSE MEMORIEDAGEN: 16 en 17 MEI

16 mei 1805

Dood te Eeklo van Jacques-Guillaume Meyer.
Zie "Ghendsche Tydinghen" - 1988 - N° 4 - pp. 223-232

16 mei 1852

Inhuldiging van de De Pauwbrug. Deze brug verbindt de St-Machariusstraat met de Kasteelkaai die in 1942 herdoopt werd in Hagelandkaai. In 1828 lag daar nog een houten draaibrugje. In 1852 werd het vervangen door een metaalen constructie die genoemd werd naar Schepen Napoleon De Pauw. Veel Gentenaars spreken nog van het Kasteelbrugje.

16 mei 1876

De gemeenteraad van Sint-Amandsberg beslist een gemeentehuis te bouwen op de Antwerpse steenweg vòòr de Kapellenberg.

16 mei 1882

Geboorte van Maurice Dupuis.

Als 12-jarige trok hij 's zondags naar de Assels waar hij vaak de schilder Georges Van de Walle (alias Cies de Kalle) ontmoette. Deze gaf hem zijn eerste onderricht in het tekenen en schilderen, zij het dan ook dat hij toch wel zekere scrupules had. Hij zei tegen de knaap: "Als gij arm zijt vraag ik mij af of ik geen misdaad bega met u aan te moedigen. Indien gij roem zoekt zult gij de misère tegenkomen." Het is op die leeftijd dat hij zijn vader verliest. In hetzelfde jaar, zonder dat zijn moeder het weet, neemt de beeldhouwer Louis Mast hem mee naar de Academie waar de leerlingen aan het tekenen zijn. Maurice tekent mee. De meester van de klas, Jean Delvin, merkt onmiddellijk het talent op van de knaap, feliciteert hem en moedigt hem aan.

Hij wordt ingeschreven als leerling en blijft aan de Academie tot aan zijn 15e. Een ingenieur die eveneens zijn tekentalent opgemerkt heeft, raadt zijn moeder aan hem te laten werken in de metaalconstructiewerkhuizen "Phenix". Daar wordt hij machinetekenaar. Dit komt goed van pas in dit gezin van een weduwe met 3 kinderen waarvan Maurice de oudste is. Dat belet hem niet de zondag naar den buiten te trekken om er de natuur te tekenen en te schilderen. Hij trouwt in 1905 en installeert zich op het St-Michielplein. Hij moet in deze periode toch wel een onrustige geest gehad hebben, want 8 dagen later vertrekt hij naar Dour om te gaan werken in een constructiebedrijf. Hij houdt het daar precies 2 weken uit en dezelfde maand zit hij reeds terug in Gent, maar

deze keer in de Ham. Niet voor heel lang, want we vinden hem achtereenvolgens terug in de Posthoornstraat, de Steurstraat, de Congostraat, het Godshuishammeke. Veel later zal hij gaan wonen in de Schoonmeersstraat.

Hij legt zich ijverig toe op zijn kunstzinnig werk en... belandt in een beroep dat hem allerm minst ligt: om den brode wordt hij in 1914 leraar van Beschrijvende Meetkunde aan de Nijverheidsschool en zou dit blijven tot in 1937. Merkwaardig is wel dat in dezelfde periode een andere van onze fijnzinnige kunstenaars, namelijk Jacques Bergmans, eveneens leraar is aan dezelfde Nijverheidsschool.

In 1937 kan hij zich eindelijk wijden aan het werk waarvoor hij geboren was. Toen de Conservator van ons Museum voor Schone Kunsten, Fritz Van Loo, met pensioen ging, waren er 53 kandidaten voor zijn opvolging. Maurice Dupuis haalt het en dat was een uitstekende keuze die deze keer niets te maken had met een politieke benoeming.

Hij heeft enorm veel gedaan voor ons Museum in een zeer moeilijke periode, deze van 1940-1944. Het is mede dank zijn inzet dat de meeste van onze kunstschatten onbeschadigd de oorlog overleefd hebben.

Hij stierf in 1959 en sinds zijn dood werden reeds verschillende retrospectieven van zijn werken gehouden.

16 mei 1886

Dood van Ambroise Verschaffelt.

Hij was de zoon van Alexander. Voor deze laatste, zie "Ghendtsche Tydinghen" 2001- N° 4 - p. 234.

Nu moeten wij gaan uitleggen wie Ambroise Verschaffelt was, maar in de 19e eeuw was dat zeker niet nodig. Hij bezat een van die tuinbouwbedrijven die er voor gezorgd hebben dat in vakkringen de naam GENT over heel de wereld familiair in de oren klinkt.

Het was gelegen nabij de Coupure en moest in belang niet onderdoen voor de etablissementen van Louis Van Houtte. Het werd in 1825 gesticht door zijn vader, maar toen deze stierf in 1850 zette zijn 25-jarige zoon het bedrijf verder en breidde het uit.

Van over heel de wereld voerde hij nieuwe variëteiten planten in en dat gebeurde niet door een brief te sturen naar de een of andere buitenlandse kweker. Hij organiseerde echte expedities die op verkenning gingen in Mexico, Brazilië, China, Japan, enz. om nieuwe planten te ontdekken. Een van zijn meestersgasten die 38 jaar bij hem werkte, doortrok een provincie van Brazilië op zoek naar nieuwe variëteiten orchideeën. Dat kostte enorm veel geld, maar dat hadden die enthousiaste vakmannen er graag voor over.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat bij de viering van het 25-jarig bestaan van België, toen de Koninklijke familie in 1856 in Gent was, zij een

bezoek wenste te brengen aan het bedrijf van Ambroise Verschaffelt. Bij dit bezoek verborg Leopold I, die zelf een grote plantenliefhebber was, zijn bewondering niet voor de realisaties van Verschaffelt. Hij bezocht de 3 grote serres met palmbomen, de 2 serres met orchideeën, de 3 serres met planten van Noord-Brazilië, de rhododendrons, de coniferen, de azalea's en de meer dan 1.000 verschillende variëteiten camelia's. De Koning betoonde eveneens belangstelling voor de ontelbare medailles die Verschaffelt gewonnen had op bloementoonstellingen in gans Europa.

1869 was een jubeljaar voor Ambroise Verschaffelt: hij ging lopen met al de mooiste prijzen in de Expositie van St-Petersburg.

Hij stierf op 61-jarige leeftijd en werd begraven op het Campo Santo. Zijn prachtig praalgraf is van de hand van Theo Soudeyns.

16 mei 1892

Dood van Theodoor Canneel.

Deze kunstschilder werd geboren op 8 november 1817 in de Violettenlei. Zoek maar niet op het stadsplan waar dat gelegen is, want u zult het niet vinden. Het was immers vòòr de demping van een deel van de Houtleie tussen de Posteernestraat en de Annonciadestraat.

Zijn vader was een meesterknecht in een drukkerij waar hij gedurende 54 jaar werkzaam zou zijn. Theodoor was nog geen 13 jaar als hij in dit atelier begon te werken als letterzetter, maar hij volgde toen reeds avondlessen aan de Academie.

Na 8 jaar letterzetterij houdt hij die activiteit voor bekeken en gaat hij voltijs studeren aan de Academie bij Pieter Van Hanselaere. Een jaar later exposeert hij reeds op het "Salon van Gent". Dat schilderen zijn ware roeping was moge blijken uit het feit dat hij als 26-jarige reeds hulpleraar "Antiek Beeld" was en als 29-jarige aangesteld werd als waarnemend Directeur.

Zoals vroeger het geval was, dacht Canneel niet dat het nu gebeurd was, hij kreeg verlof aan de Academie en ondernam een studiereis om zich te vervolmaken. Via Parijs belandde hij in Italië en - hoe kon het anders - bleef wat hangen in Rome en Florence.

In 1851, hij is dan 34 jaar, wordt hij Directeur van onze Academie en hij zou dit blijven gedurende 41 jaren.

De naam Canneel wordt nog altijd geassocieerd met muurschilderingen. Hij werkte 5 jaar aan deze van de kerk van het Seles Kest. Een jaar later begon aan deze de St-Annakerk maar - u zult het misschien niet geloven - de te beschilderen oppervlakte bedroeg daar meer dan 4.000m². Canneel zette zich dus aan het werk en 29 jaar later was hij nog bezig. Maar toen stierf hij en het werk werd voltooid door een van zijn leerlingen, Theophiel Lybaert.

De waarde van een leraar kan ook afgeleid worden uit de leerlingen die hij

gevormd heeft. Voor Canneel was dit onder meer Armand Heins en Emiel Claus. Niet mis zouden wij zeggen. Zijn verwaarloosd graf kan nog gezien worden op het kerkhof van de Brugse Poort.

16 mei 1898

Geboorte van Auguste De Schryver.

Deze advocaat was Volksvertegenwoordiger van 1928 tot 1965.

Minister van Landbouw in 1935, van Binnenlands Zaken in 1936-37, van Justitie in 1939, van Economische Zaken, Middenstand en Ravitaillering in 1940. Met opdrachten belast in de U.S.A. in 1942-43, Minister van Binnenlandse Zaken (Civil Affairs) in 1943-44, Minister zonder portefeuille in 1944-45, Minister van Belgisch Congo en Ruanda-Urundi in 1959-60. Minister van Staat sedert 1948. Eerste Voorzitter van de C.V.P. Hij stierf op 5 maart 1991.

16 mei 1940

Het Lam Gods, zorgvuldig geborgen in 10 grote kisten, verlaat de St-Baafskathedraal op weg naar Pau.

16 mei 1983

Dood van Vina Bovy.

Zij werd geboren op 22 mei 1900 in de "Cité ouvrière".

Zeer jong verloor zij haar ouders en werd opgevoed door haar grootouders. Haar stem werd ontdekt door een amateur toen zij als werkmeisje sigaren rolde in de fabriek van Blanchard in de Pekelharing. Hij betaalde haar eerste zanglessen.

Zij debuteerde in "De Twee Biljetten" bij het operagezelschap van Oscar Roels. In 1925 werd zij ontdekt door Toscanini in de Opéra Comique van Parijs. Van toen af maakte zij een schitterende carrière in de grootste schouwburgen van de wereld. Ze werd door velen beschouwd als een van de beste zangeressen van de eeuw. Dit belette haar niet regelmatig naar Gent te komen.

Haar carrière werd onderbroken in 1928 door haar huwelijk met een Italiaanse edelman. Zij startte opnieuw in 1933.

In 1936 zat zij in de Metropolitan in New York, in 1938 trad zij op in "Carnegie Hall". Zij trad voor de laatste maal op in het publiek in de Kursaal van Oostende op 23 augustus 1964.

Van 1947 tot 1955 was zij de Directrice van de Gentse Opera.

17 mei 1539

Kwajongens hebben altijd bestaan.

“Lieven en Hanneken Braun filii Joos, interdictie ghedaen voortaan niet meer in ‘t begynhof St. Lysabeth te frequenteren, spelen, bellen, werpene, noch eenighe derander petulante ofte vuyligheden te bedryven, stecxkens in de sloten aldaer niet meer te steken, noch de begynen te irriterene of te quellene, op correctie van schepenen en de openbaerlyck ghegeeselt te worden.”

17 mei 1749

Karel van Lotharingen wordt triomfantelijk onthaald door de Gentse bevolking.

Door sommigen beter bekend als Charles de Lorraine.

Een onthaal dat hij nooit zou vergeten. Het was trouwens niet de eerste keer dat hij hier geestdriftig ontvangen werd, want 5 jaar voordien, nl. in 1744 was hij hier op de Vrijdagmarkt, in naam van Maria-Theresia, de gebruikelijke eed komen afleggen. Maar kort nadien vielen de troepen van Lodewijk XV ons land binnen en ook Gent kende een ruïneuze bezetting die meer dan 3 jaar zou duren.

Na de Vrede van Aken ontruimden de Fransen ons land en kon Karel van Lotharingen terug zijn functie waarnemen.

Maar wie was die man en wat was zijn functie?

Wel in die tijd werd ons land geregeerd door Maria-Theresia, maar dat braaf mens kwam natuurlijk niet naar hier om de zaken wat in het oog te houden en liet deze taak over aan een zogenaamde Gouverneur-Generaal, in casu Karel van Lotharingen.

Hij werd geboren te Lunéville op 12 december 1712 en was de schoonbroer van Maria-Theresia en wij mogen zelfs zeggen de “dubbele” schoonbroer, want was hij getrouwd met de zuster Maria-Anna van Maria-Theresia, dan was zij getrouwd met François de Lorraine, de broer van Karel.

Karel die deze functie 36 jaren zou vervullen was hier enorm populair. Deze joviale en goedgehartige man kreeg niet voor niets de bijnaam “Pastor Bonus”. Deze bon-vivant die graag van het leven genoot, had oog voor het welzijn van onze bevolking, en wanneer de regering van Maria-Theresia kan beschouwd worden als een van de weinig vredige en voorspoedige periodes die wij gekend hebben, is dat zeker mede te danken aan Karel die werkelijk bezorgd was over het welzijn van de bevolking.

Hij was een psycholoog die begreep welke methodes hier moesten gebruikt worden om met succes te regeren. Toen enkele ver van de bevolking staande raadgevers van de Keizerin adviseerden onze privilegees te beknotten, greep Karel onmiddellijk in en in een brief aan zijn schoonzuster schreef hij: “Het grootste ongeluk van deze Provinciën is dat zij te ver van Wenen verwijderd zijn om voldoende gekend te worden. Ik durf u zeggen dat deze gewesten zeer gemakkelijk kunnen bestuurd worden, want met zachtheid en de minste goed-

heid welke Uwe Majesteit hen wil betonen, moge zij verzekerd zijn hier al te bekomen wat zij wil.”

Het toppunt van zijn populariteit kende hij wanneer hij op 10 september 1752 op de Kouter, op een schieting die ingericht was door de St-Jorisgilde, bij de eerste poging de hoofdvogel afschoot.

Hij stierf in het Paleis van Tervuren op 4 Juli 1780.

Zijn standbeeld in Brussel werd gemaakt door de Gentenaar Pieter Verschaffelt.

17 mei 1810

Napoleon arriveert aan de Brusselse Poort met Marie-Louise.

Dat was de 2e maal dat hij Gent bezocht. Hij was hier een eerste keer geweest in 1803 toen hij nog “Premier Consul” was en hij was dan vergezeld van Joséphine de Beauharnais. Hij bleef hier toen 5 dagen en dit eerste bezoek werd een enorm succes. Het klimaat was dan ook zeer gunstig: het Consulaat stak voordelig af tegen het regime van de fanatieke en onverdraagzame sans-culotten en het Concordaat had hier bij velen veel goed gemaakt.

Het onthaal was hartelijk, er was bijzonder veel volk opgekomen, Napoleon was in een goed humeur, Joséphine was vriendelijk en sympathiek, de overheden waren in hun schik en de industriëlen zagen het ook goed zitten. Er heerste hier een van die fameuze, vroegere feeststemmingen met vlaggen, guirlandes, triomfbogen, kosteloze opvoeringen, muziek, dans, beiaardspel, vuurwerk, enz.

De dag van zijn aankomst bezocht Napoleon nog de fabriek van Lieven Bauwens en ‘s avonds trad de beroemde Talma voor hem op in de Schouwburg. Zeven jaar later: 1810. Napoleon komt terug naar Gent, maar deze keer als Keizer en vergezeld van Marie-Louise. De sfeer is totaal omgeslagen. Zo vurig als de ontvangst was in 1803, zo ijzig en vijandelijk was ze in 1810.

Dit 2e officieel bezoek was nochtans 1 jaar op voorhand gepland en grondig voorbereid. Niets was aan het toeval overgelaten, alles was meticuleus uitgewerkt: de samenstelling van de erewacht, het oprichten van de triomfbogen, de bestelling van massa’s vlaggen, men zou een aloud gebruik in eer herstellen om hem de sleutels van de stad te overhandigen. Er kon niets verkeerd gaan, de vlaggen waren huis aan huis uitgedeeld met het bevel ze uit te hangen, aan al de vensters moesten vetlampjes geplaatst worden om aan de stad ‘s avonds een feëeriek uitzicht te geven. De speciaal gedrilde muziekkorpsen stonden klaar, het moest wel een succes worden.

Maar... wat baten alle voorbereidingen als het volk niet mee wil?

En het volk dacht aan de steeds zwaarder drukkende belastingen, aan die gehate conscriptie waarbij 175.000 landgenoten ingelijfd waren bij het Frans

leger, aan de versterkte censuur, enz. Er was wat gejuig voor de 19-jarige Marie-Louise, de kleindochter van de destijds populaire Keizerin Maria-Theresia.

Napoleon kon er niet naast kijken dat hij het bij de Gentenaars verbod had, want om hem duidelijk te laten voelen werden de Koning en de Koningin van Westfalen die in een 2e koets volgden, uitdrukkelijk warm toegejuicht. De vleeshouwers hadden aan het Klein Vleeshuis een banderol geplaatst met de dubbelzinnige tekst: "Les petits bouchers de Gand à Napoléon le grand."

Napoleon moet de boodschap begrepen hebben, want de volgende dag om 5 uur was hij hier reeds vertrokken.

17 mei 1836

Geboorte van Virginie Loveling.

Virginie en Rosalie, twee namen die altijd in een adem uitgesproken worden, vandaar ook de Gezusters Lovelingstraat in Gent.

Virginie werd, eveneens als haar 2 jaar oudere zuster, te Nevele geboren. Beide zusters die reeds vroeg naam maakten in de Vlaamse literatuur, leefden bijna 40 jaar samen met hun oude moeder in het ouderlijk huis te Nevele.

De dood van Rosalie in 1875 betekende een zware beproeving voor Virginie. Na een begrijpelijke periode van neerslachtigheid grijpt zij terug naar de pen, want schrijven zit haar te diep in het bloed.

Twee jaar na de dood van haar zuster verschijnt reeds haar nieuwe roman "In onze Vlaamsche Gewesten".

In 1879 sterft haar moeder en zij verlaat Nevele om zich definitief te komen vestigen in Gent in een huis dat ze laten bouwen heeft nabij het Citadelpark, in de Marnixstraat. 44 jaar zal zij er wonen en talrijke schetsen, novellen en romans zullen daar het licht zien, waaronder "Sophie", "Een dure Eed", "Het Revolverschot", "De Twistappel", enz.

De uitzonderlijke mensenkennis waarvan zij blijk geeft in haar romans doet zij o.m. op in het buitenland, want ze is een verwoede reizigster. Zij reist heel Europa af en verblijft een lange tijd in het Zuiden van Frankrijk. In 1885, kort voor zijn dood, brengt zij nog een bezoek aan de stokoude Victor Hugo. Zij verblijft ook een hele tijd in Italië. Op haar 65e vertrekt zij heel alleen naar Australië met de bedoeling een jaar te vertoeven bij een bevriende familie in Melbourne, maar na 4 maanden staat zij hier terug, het heimwee naar Vlaanderen was te groot.

In 1912 werd haar een grootse hulde gebracht. Een stoet van meer dan 150 verenigingen, gekomen uit de Vlaamse provincies, defileert voor haar woning. Daarna gaat de triomftocht in een open rijtuig door de rijkelijk bevlagde straten naar het Stadhuis waar haar vanwege de Stad een gouden medaille aangeboden wordt. Het feest gaat verder in de Nederlands Schouwburg waar

het bloemen geregend heeft en waar ze haar marmeren borstbeeld in ontvangst mag nemen. De feestrede wordt uitgesproken door een van haar neefjes, Paul Fredericq.

Op haar 84e begint een lange lijdensweg, langzamerhand wordt ze helemaal lam. Een andere van haar neefjes, Cyriel Buysse, laat speciaal een soort ijzeren passerelle maken die de ingang van haar woning verbindt met zijn auto. Zij stierf op 1 december 1923 en werd - in tegenstelling met haar zuster Rosalie die op het Campo Santo ligt - begraven op het kerkhof van de Brugse Poort.

17 mei 1845

De Dominicanen kopen het Rijke Gasthuis van Kanunnik De Decker. De gebouwen van het Rijke Gasthuis werden in 1824 aangekocht door Kanunnik Triest die ze verhuurde aan de Stad. Bij testament werd Kanunnik De Decker er eigenaar van in 1836.

17 mei 1847

Er heerst hongersnood bij een deel van de bevolking. In verschillende wijken van de stad worden bakkerijen aangevallen en geplunderd.

17 mei 1856

In de fabriek van Van Hecke-Vander Heyden op de Terplatenkaai ontploft een stoomketel. Er zijn 8 doden en 11 zwaar gewonden.

17 mei 1857

De nieuwe Verloren Broodbrug wordt in gebruik genomen. De vorige was enkel bruikbaar voor voetgangers. In 1942 werd zij herdoopt in Verloren Kostbrug.

17 mei 1875

Zware incidenten aan de Dampoort tussen duizenden Xaverianen die terugkwamen van een bedevaart naar Oostakker-Lourdes en Gentse studenten en Antwerpse en Brusselse anti-klerikalen. Volgens de katholieke kranten werden er 826 mensen gewond en viel er zelfs een dode. Dit incident haalde de buitenlandse kranten en het Engelse "The Graphic" bracht verslag uit onder de titel: "The religious feuds in Belgium. Pilgrims returning from Ghent beset by liberals."

17 mei 1880

Stichting te Gent van de Syndicale Kamer van de Belgische Tuinbouw.
49 Siertelers ondertekenden de stichtingsakte.

17 mei 1927

Dood van Mgr. Seghers.

Emilius-Joannes Seghers was de 25e bisschop van Gent.

Hij werd hier geboren op 3 september 1855.

Priester gewijd in 1875.

Na leraar te zijn geweest aan het Groot Seminarie werd hij pastoor van St-Jan-Baptist in 1888. Hij bleef dit tot in 1917. Hij was er zeer actief en gekend als "Pasterke Seghers".

Op 1 mei werd hij bisschop van Gent gewijd.

Zijn gedenksteen in het portaal van de St-Jan-Baptistkerk werd onthuld op 14 mei 1939.

17 mei 1929

Dood van Jules Cornet.

Deze Doctor in Aard- en Delfstofkunde werd geboren in 1865.

Hij nam op het einde van de vorige eeuw deel aan een expeditie in Congo. Hij werd de grondlegger van de Congolese geologie genoemd.

Was hier vanaf 1903 Professor aan de Universiteit.

17 mei 1985

Bezoek van Paus Joannes Paulus aan Gent.

In tegenstelling met wat velen waarschijnlijk denken was dit niet het eerste bezoek van de Paus aan Gent.

Hij was hier reeds - maar dan niet als Paus - in 1947 en in 1973.

Hij was vriend aan huis bij de familie Bressers in de Peperstraat.

Hugo COLLUMBIEN